

ՏԱՍՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ԻՐԱԿ

Տարեկան գինը 10 բուբլի, կէս տարվանը 6 բուբլ. Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ». Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և առն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն շաբաթով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ՌՈՎԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ներքին Տեսչութիւն. Ռուս բոլորիկներ կարծիք կօխի լիմֆայի մասին. Ինչի նշան է այս. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անդրկովկաս աղբեղութիւնը Պարսկաստանում. Տեղեկութիւններ Թիւրքաց Հայաստանից. Արտաքին լուրեր.—ԽՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱՎԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍՍ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲՄԱՆԱՍԻՐԱՎԱՆ. ԶԼԷՐ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍ ԲՈՒՆԿՆԵՐԻ ԿԱՐԹԻՔԻ ԳՈՒԽ ԼԻՄՖԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Պրոգոզի յիշատակին նորերուն կայացած ռուս բոլորիկներ համազումար ժողովում ի միջի այլոց միտարարութիւններ եղան կօխի լիմֆայի գործածութեան հետեանքները մասին:

Պրոֆէսոր Բօգոսլովսկի ի միջի այլոց մասնացոյց արեց այն իրողութեան վրայ, որ նոյն իսկ Ռուսիայի ամենաբնիկ բոլորիկները շատ դժուար կերպով են վերաբերում զէպի կօխի գիւրը:

Պրոֆէսոր Պաւլովսկի, որ կօխի լիմֆայի սրկման գործի օգտակարութեան հարցը պէտք է ժամանակին թողնել, որպէս զի որոշվի ճշմարտութիւնը: Նա աւելացրեց որ նոյն իսկ իրան կօխի գիւր ևս որոշ կերպով յայտնի չէ թէ այս ու այն դէպքում ինչ որոշակիով պէտք է գործածել հիւրը, քանի որ նոյն իսկ էկտրակտի բուն գործող սկզբունքի պրոցէստական չափը գիւր ևս զետեղեանք և իրան կօխ պրոֆէսորին յայտնի չէ: Որքան որոշանալով գործածելը ճշդութեամբ յայտնի չը լինելով, անընդատարբ ատաղ են գալիս հակասութիւններ այս ու այն արած գիտողութիւնների և հետազոտութիւնների մէջ:

Բժշկական Մէլնիկովսկի, որ թէ իր սեփական և թէ պրոֆէսոր Սիլվիանովսկու կլինիկայում արած վործերի կարելի է եղակացնել, որ կօխի լիմֆայի սրկմանը յետոյ ամեն անգամ գտնված են ներքին օրգաններում ատաղ բերկուրտային բշտիկներ, բոլորովոյ ինֆիլտրացիայով չբնականաբար:

Պրոֆէսոր Կրեմլինսկի ուղղակի աննրբելի է համարում գործածել կօխի լիմֆայի մարդկային օրգանիզմների բժշկութեան մէջ, մինչև որ այդ լիմֆայի գործածութեան վերաբերմամբ աւելի ընդարձակ փորձեր չանվան կենդանիների վրայ:

Աշխարհահռչակ պրոֆէսոր Սիլվիանովսկի իր արած փորձերի հիման վրայ կօխի լիմֆայի գործածութեան մասին, մի երկար և շատ հետաքրքիր զեկուցում անելուց յետոյ, հետեակ եղբայրացութիւն արեց: Նա յայտնեց, որ կօխի լիմֆան մի շատ խիստ միջոց է, նրա աղբեղութիւնը մարդկային օրգանիզմի վրայ յիշեցնում է իր հետեանքներով այն թոյնների ներգործութիւնը, որոնք ГИСТОТНЫЕ ЯДЫ են անուանվում: Այդ պատճառով Սիլվիանովսկի կարծում է, որ կօխի լիմֆայի հետ շատ դժուար պէտք է վարվել, իսկ ինքն հիմնվելով իր արած բազմաթիւ փորձերի վրայ, և ի նկատի ունենալով այդ փորձերից ձեռք բերած հետեանքները, իր բարոյական պարտաւորութիւնն է համարում չը գործածել այդ լիմֆան, մինչև որ կատարելագոյն չը պարզվի չը որոշվի նրա էությունը: (Նորհանուր և երկարատև ծախահարութիւններ):

ԻՆՆԵՐՈՐԻ ՄԱՐՏԻ 21

Թիֆլիսը գլուխը կորցրել է: Երկու շաբաթ է ինչ Թիֆլիսում խօսելու, վիճելու, գրելու, ոգևորելու, մինչև իսկ կուռելու նիւթը երկու կին և մի տղամարդն են՝ Նիկիտա, Ժիւզիկ և Ռեյզնաուր:

Թիֆլիս ասելով, ի հարկէ, այս դէպքում չը պէտք է հասկանալ 100 հազար ընտելի ունեցող քաղաքի այն ստուար դասակարգը, որն օրն ի օրն աշխատում, աշխատում և աշխատում է և հաղիւ կարողանում է մի կտոր հաց գտնել իր համար, և որը հրեք միջոց չունի իրան ուրախացնելու և զուարթացնելու համար:

Այս դէպքում Թիֆլիս ասելով, պէտք է հասկանալ քաղաքացիների երջանիկ մասը, որն իրան ուրախացնելու համար ոչքեր և ոչինչ չէ խնայում,—այն է Թիֆլիսի պարարտացած, կոկված, նոյն իսկ կրթված համարվող մասը, որը Ժիւզիկի, Ռեյզնաուրի նմանների անունները գիւր հետեանքներով նրա մտեղին ակնարկը՝ գունամոխիվից.

ուսից գիտէ, և որն իրան ամօթ կը համարէ անգիր չիմանալ Ծօպենի, Լիստի, Բեթհովէնի անունները և դրանց երաժշտական ստեղծագործութիւնների գէթ փշրանքները...

Ահա այդ դասակարգն է, որ երկու շաբաթ է թուն չունի երկու շաբաթ է քաղաքային թատրոնը և բանկի թատրոնը, դրանց հետ միասին էլ «Լոնդոն» և «Կապիլազ» հիւրանոցները հանդիսանալու են լինում, թէ ինչպէս ջահիլ օրիորդների հետ միասին նշնելու աղչիլ ունեցող մայրերը և երիտասարդների հետ միասին պակելու օրդիւր ունեցող ձեռքը՝ իրանց բողազները պատուում են «VIVE» և «Կիցցէ» կանչելով, թէ ինչպէս հազարաւոր մարդիկ միմեանց զուռ են ջարդում, և թէ է մեծ միմեանց ոտի տակ են տալիս, որ աւելի առաջ գնան, աւելի մօտիկ տեսնեն «օրվայ հերոսներին», նրանցից մի ժպիտ, մի թաւառած ծաղիկ, կամ պատուած թաղկնակի մի կտոր ստանան... Եւ այդ բոլորի հետ միասին գոյնգոյն բեկազեան կրակ, երաժշտութիւն, և մի այնպիսի կատաղի ոգևորութիւն, որ ստիպում է մարդկանց ձեռքերի վրայ բարձրացնել օրվայ հերոսներին և յետ ընկ կուռքի ձիւները և ինքնակամ կերպով, մի րօպէլ մէջ մարդուց ձի դառնալ և քաշել այն կտաքը, որի մէջ բազմել է օրվայ հերոսուհին...

Եւ այդ կատաղի, ինքնամոռացութեան հասցած ոգևորութիւնը միայն թատրոնների շուրջը չէ, նա տարածված է թատրոնից շատ հեռու խանութների պատուհանները հասարակութիւնը գծվեցնողների պատկերներով ևս զարդարված: Տեղական երկու պատկերազարդ շաբաթաթերթերն էլ, միմեանց հետ մրցելու համար այս առիթից են օգտու թաղի: Ծաղկակար պատկերներ, առաջին յօդուածներ, ճաշկերպիներ, հրաւերներ, շնորհք, Նիկիտա այսօր այն ինչ տեղի էր ճաշում, գիտէր, Ժիւզիկի հետ այն ինչ մարդն էր թեանցուկ գնում, գիտէր Ռեյզնաուրը այսօր ինչ գինի է խմում,—մի շաբթ այդպիսի կենսագրական տեղեկութիւններ Թիֆլիսի հիւրերի կենսաբանք...

Եւ այդ բոլոր շարժումը, այդ բոլոր ինքնամոռացութիւնը, իրարանցումը, ազուկները, որոնց հետ միասին Թիֆլիսը երկու շաբաթվայ ընթաց

քում 30 հազար բուբլի գումար ներս մտցրեց թատրոնների կասսաները,—ում համար և ինչի համար, նրա համար, որ Նիկիտա լաւ երգում է, Ժիւզիկ լաւ խաղում է, Ռեյզնաուրը լաւ անում է:

Положимъ что Александръ Македонскій былъ великій человекъ, но...

Թիֆլիսը համարվում է երաժշտութեան տեղեկ քաղաք, կովկասեցի համարվում է ծանրաբարոյ մարդ: Բայց, Աստուած վկայ, նոյն իսկ Պարիզը և թեթևասիկ ֆրանսիացի կը նախանձեն Թիֆլիսի երեակայութեանը:

Որ օպերային երգչուհու համար ասէր Թիֆլիսը բնագոյնան կրակ չէ վառել, որ նոյն իսկ միջակ օրիորդի համար ասէր, որ Թիֆլիսի կանաչ խեղբից չեն գնացել, փունջեր չեն կապել և համբույրներ չեն ուղարկել...

Բայց միթէ ճշմարիտ, Թիֆլիսի այդ պարարտացած, կոկված և ինտելիգենտ համարվող դասակարգը այնքան վառվում, որ զուրկ էր դառնում է:

Երանի թէ այդպէս լինէր: Աշխարհի մէջ երեւի զէպեր են տեղի ունենում: Թիֆլիսը խուլ է մնում:

Քաղաքական, գիտական աշխարհներում մեծ մեծ փոփոխութիւններ են լինում,—Թիֆլիսը մոռնո է մնում:

Իր թիւ տակ, քաղաքի մէջ, պատահում են հասարակական դժբաղդութիւններ, տեղի են ունենում դէպքեր, որոնք պէտք է քաղաքի հասկացող մասերի հետաքրքրութիւնը շարժեն. հրապարակ են գալիս հասարակական հարցեր, Թիֆլիսն էլ ի խուլ ու մոռնո է:

Եւ ահա այդ միշտ քնած, միշտ թմբած, հարեւանի դժբաղդութեան վրայ առնաւարտութեամբ նայող, մտաւոր կենսաբան խոյս տուող, և բարոյական մեղեկութեան նշաններ ցոյց առող քաղաքը միանգամից գծվում, խեղք կորցնում և միջոց կէս է լինում, երբ թատրոնի բեմի վրայ տեսնում է մի գեղեցիկ երգչուհի, կամ մի լաւ անող, կամ խաղացող...

Ասացե՛ք, ի սէր մարդկութեան, դա մեղեկութեան նշան է, թէ վերածնութեան... Խ. Մ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱՎԱՆ

ԶԵԼԷՐ

III

Ի հարկէ ոչինչ եւք չունեցաւ Երիֆ աղայի մօտ ժողովուած խաւանների այդ խորհուրդը, բայց այն, որ նորոգեց ձեռքուած թախիբը և յուսահատեցրեց միւսներին, որոնք երկար իրանց բազմաթիւ ցանկերի վրայ խօսելուց յետոյ, ցրվեցան ալաւ ճայտայլ բնոյ մի անո՛ւն:

Մինչ այս մինչ այն, հարկահան իղեղինը և Չէլքր Մուստաֆան սկսում էին մեծ քայլերով առաջ դիմել:

Երբորը օրը նրանք անցկացրին 15 հայ և թուրք զեղապետների տաւարների գնահատումով հաւաքեցին ինչ որ կարողացան, ձեռեցին որին որ կամեցան, Չէլքրը ու էսի գոմում ժողովեց բաւական տաւար, որոնց բոլորի վրայ նա ծախսել էր 1000 դուրուշ և քաղաքում 3000-ով անշուշտ կը ծախէր. անխիղճ, անխիղճ էր նրա առեւտուրը թաղկված քաղաքաբարոյութեան, հանողական ձեռքի և խորհրդատու բարերարի զիմակների տակ. ժպտում էր հարկահանը երբ տեսնում էր թէ ինչ հնչողութեամբ կարողանում է իր տեսարանի երեաները քաղցնել և գրոպնը ուսեցնել, զուարթանում էր գիւղացիների միկտոցներով և ձեռագրաւոր էր գանում նրանց մառլ յուսահատ դէպքերը, վախկոտ սարկական հայեացքները ու ստալիները ետանը, որով լցված, նրանք գոմե-

րը դատարկում էին, վաղն ի վաղ մի տունից ելնելով միւսն էին մտնում և այնքան անզգուշութեամբ էին բան գողանում, որ նրանց գրպաններից դուրս էին կախված լինում ճոթերի ծայրեր, գրպաներ, թաշկինակներ, իսկ ծոցում մղված դանդաղան յափշտակած իրերը, նրանց կրծքին տալիս էր Ստամբուլի մաղամեներ կործանելի ձեռքերը: Այս բոլորը կուշտ ծիծաղեցնում էր հարկահանին և նա զարմանում էր թէ ինչպէս Չէլքր Մուստաֆան չէ կամեցում մասնակցել իր ծիծաղին, այլ վախկոտ հայեացքներ էր ձգում գիւղի մի քանի կողմում խեղված գիւղացիների վրայ:

—Ինչ է եղիլ քեզ, Մուստաֆա էֆէնդի, հարցնում էր նա Չէլքրին—կարծես թէ կինը է մեղքի կամ անտուրդ լաւ չէ դնում:

—Հըմ, ասում էր Չէլքրը մտախոհ—վախեցում եմ, որ քամի չը լինի:

—Քամին քեզ ինչ կանի, խօ չես մրտում, ծիծաղում էր հարկահանը:

—Ո՛վ գիտէ, մեծուռն էր Չէլքրը առանց ուշք դարձնելու, որ հարկահանը բողբոլվին չէր հասկանում իրան—սի գիտէ, թէ ևս այս երկրում քամին փոթորիկի դժուար է փոխվում, բայց աշխարհիս երեսին ինչիւր չեն պատահում...

Զորորդ օրը երբ Չէլքրը գնում էր մի թուրքի կողմ, թուրքը չը կամեցաւ 5 մէջրդով իսկ տալ անասունը:

—Իմ անասունն շատ արժի, ասեց նա զողբոյն ձայնով:

—Չէլքրը զարմացաւ, որովհետեւ կովը շատ հասարակ անասուն էր և սկի իր տուածի կէս գինը չարժէր, ուստի թուրքին նայեց և տես-

նելով նրա մտեղին ակնարկը՝ գունամոխիվից.

—Ինչպէս, հարցրեց նա—կովը գիւր աւելի էլ արժի:

—Ի հարկէ, խօսեց թուրքը աւելի հաստատուն ձայնով—իմ կովս 3 մէջրդով եմ աւելի ես:

—Չէլքրը ևս քան զես ապշում էր. նա կարծեց թէ թուրքը ցաւից գծվում էր:

—Ինչ ես ասում, միւսիկանս, 3 մէջրդով առած կովիդ հինգ մէջրդ իմէ տամ, չես տայ:

—Չեմ տայ, չթո՛ւնքիրը պրկեց թուրքը:

—Վհ, էլ ինչ ունիս ասելիք, քեզ երկու մէջրդ էլ չա՛մ տալիս, մէջ մտաւ հարկահանը:

—Շտորակալ եմ, ժպտաց դառնութեամբ թուրքը—իսկ քեզ ինչքան եմ պարտ:

—Հինգ մէջրդ:

—Թուրքը քիչ վարանեց, յետոյ ցնցվեց և կարծես վճեղով չը վախեցաւ, խօսեց.

—Այդ ինչպէս բան է, որ չորս օրից ի վեր բոլոր հարկ վճարողներն էլ 5 մէջրդ պարտք ունեն թեզ, ոչ աւելի և ոչ էլ պակաս:

—Որովհետեւ, ասեց զեղապետը— եթէ հինգ մէջրդ տաս, իմ գրպանս ոչինչ չի մտնելու, իսկ դրա փոխարէն ես կորցնելու եմ կովին տուածս 3 մէջրդը:

Չէլքրը նստած տեղից բարձրացաւ, մի ակնարկ ձգեց հարկահանի վրայ և իր շիթթով թուրքը ծածկեց մէջրդ բերած կովը ճննելով:

—Եւ դու կորսուած ես համարում թաղաւորին առած փողը, դուսայ հարկահանը:

—Աստուած չանի, պատասխանեց զեղապետը, յետոյ ուղեց շարունակել, բայց բերանը փակեց, մի քայլ ետ քաշվեց ու առանց կտ նայելու հեռացաւ:

Նրա հետեանալու ժամանակ, Չէլքրը կանգ առաւ կովին զննելուց, նայեց զեղապետու ետեից, մտեցաւ հարկահանին և ցած ձայնով ասեց.

—Շուա անեք, քանի քամին փոթորիկի չէ փոխվել... ես հրաժարվում եմ այլ ես պատեղ անասուն գնելուց:

—Իսկ միւսները, հարցրեց զարմացած հարկահանը:

—Որքան է ժողովուածը:

—2000 դուրուշ:

—Բաւականացիր առ այժմ, գնանք միւս գիւղերը, յետոյ այս գիւղին էլ կայցեցնեմք:

Եւ այդպէս, չորրորդ օրվայ երեկոյան, հարկահանը, Չէլքրը և ստալիները զուրս գալով ֆոլիաւից Աշլամեղք հասան:

Աշլամեղք եկողը միշտ Երիֆ աղայի տանն էր իջնում, ուստի հարկահանը և Չէլքրն էլ նրա տունը գնացին:

Երիֆ աղան սառնութեամբ ընդունեց նրանց,

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱՐԱԳԻՆ

Վշակ) լրագրի № 23-ում, Գանձակից, բարկարգիչ Արմեն քահանայն պատասխանելով նոյն լրագրի № 13-ում պատգամաւորների ընտրութեան ժամանակ պատահած զեղծումները մասին սպառնալից, վերջացնում է հետևեալ բառերով. «Յանկարէ կը, որ դատարանը թողմակցներն աւելի բարեխղճ լինին և լրագրութեանը չը մտորեցնեն իրանց սուսած անհիմն տեղեկութիւններով: Դա՞նք էր, որ Չայլու անուանեալ թաղի և եկեղեցու դպրոցի ընտրիչներն ընդունում էին որպէս ժամաւորներ, ինչպէս ս. Յովհաննէս մայր եկեղեցու մօտ ընտրիչներին և նորանց սուսած քուէները համարում էին օրինաւոր, չը նայելով որ նրանք ծխականներ են ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու: Այդ կամ դրանց նմանները չէին նոյն ժողովում արձանագրութիւն կազմելու պատճառը, որպէս զի կարելի լինէր որչա՛նք թէ ծխականները և թէ ձեր կարծեցեալ ժամաւորներն առանձին առանձին որքան ձայնով են մասնակցում ընտրութեանը, և չէ որ այս ձեր կողմնորոշ յետոյ ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու ծխականները մեծամասնութիւնը թողնց դաշխճը և հեռացաւ, մնացած աննշան մասից ընտրութեանը մասնակցեցին 4 հոգի, որոնց քուէներն ընդունեցիք որպէս ժամաւորներ: Չէ որ նրանք էին իրանց անտեղի և անիրաւացի խօսակցութիւններով աղմուկներ և անկարգութիւններ առաջացնում: Միթէ այս է նշանակում՝ հանդիսատեսներ լինել և անգիտակցաբար քուէ տալը:

Երկրորդ կամնաւով՝ հերքել, գրում էք թէ ընտրութիւնը չէ եղել առաւօտեան 8 ժամին, այլ նշանակել էք առաւօտեան ժամանացութիւնից յետոյ: Իմ և ձեր սասածի մէջ ժամանակի դանազանութիւն չեմ տեսնում (բացի բառերի դանազանութիւնից), այսր չէ որ Գանձակում առաւօտեան ժամաւորութիւնը վերջանում է 8 ժամին, երբեմն էլ դեռ աւելի շուտ:

Երրորդ մտաբերում էք ս. Յովհաննէս մայր եկեղեցու ծխականի խօսքը, որ ասուց. «տէր հայր, ձեր այս զեղծումները համար կը բողոքեմ իշխանութեանը», որի ներկայութեամբ ոտնակոխ էլք անում ծխականներին իրաւունքը:

Չորրորդ դուք արդարաւորում էք թէ քուէները պատարագից յետոյ վերադարձրիք տէրերին, իսկ այն թղթերը, որոնք ստորագրութիւն չունէին, ոչնչացրիք: Եթէ այդպէս էր, սրբեղից ընկալ քուէները մէջ այն քուէներով, որ ծխականները նկատելով՝ երեսն հանգեց և հետագոտութիւն անխուց յետոյ պարզեց, որ քուէներով

առեղն այն ժողովում չը կար: Այս է նշանակում վաղորդ ժողոված քուէներն ոչնչացնելը:

Հինգերորդ՝ փետրվար ամսի 3-ի պատգամաւորներն արձանագրութիւն կազմելով՝ երեցիութանի ընտրութիւնից հրաժարվեցան, առարկելով թէ՛ իրանց ընտրութիւնն ապօրինի է, որովհետև նրանք ընտրված էին 54 հոգուց, որոնց մէջ և կային 4 հոգի ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու ծխականներ: Այդ արձանագրութիւնը դուք չէք գրել և այդ օրը պատգամաւորները զեղծումները մասին չէն խօսացել: Միթէ դուք այդքան թույլ լինողներն ունէք:

Վեցերորդ՝ երեցիութանի ընտրութեան մասին, որ իբրև թէ կանխօրէն ծանուցումներ են եղել եկեղեցու մէջ, երբ է եղել և ով է այդ ծանուցումներն անողը.— ոչ ոք չը գիտէ: Բացի այն, որ ընտրութեան նշանակած օրը, առաւօտեան ժամաւորութիւնից յետոյ, սրբաբաժն յաջորդն երեցիութանի ընտրութիւնն անհրաժեշտ համարելով՝ հրաւիրեց ժամաւորներին եկեղեցու մէջ մնալ և երեցիութանի ընտրութեան համար պատգամաւորները ընտրութիւնը վերջացնել: Եթէ ձեր կանխօրէն բառը դրան էք վերաբերում, թող Առաւօտեան ներկան անցնալ համարի:

Գալով երեցիութանի երեք ամիս պաշտօնավարութեան լրանալուն, այդ կէտը թողնում եմ առանց պատասխանի, ըստ որում թիֆլիսի վիճակային կոնսիստորիան երեցիութանի ընտրութիւնը ժամանակից չուս համարելով՝ հրամայել է տեղական հոգևոր իշխանութեանը՝ դադարեցնել ընտրութիւնը և օգտակը երեք ամիս՝ մինչև պաշտօնավարութեան լրանալը: Երբէք չէի կարող հրկայել, որ զէթ մի ամենահատարակ մարդ կարողանար իրան իրաւունք տալ հասարակութեան մէջ կատարված իրողութիւնը յեղաշրջել: Այդ բողոքից յետոյ, էլի երկու խօսք համակարգի հասցէին. բարեխղճ լինելու համար լով բառերը բաւական չեն, այլ համապատասխան գործ է հարկաւոր:

Մտական

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱՐԱԳԻՆ

Թիֆլիս, 18 մարտի
«Արեւիկայ» շաբաթաթերթի 2-րդ համարում խմբագրութիւնը «Արեւիկայ» օրաթերթից արտառուցել է հետևեալ թատերական յայտարարութիւնը:

«Յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր, 18 փետրվարի, արտասովոր ներկայացում մը պիտի տրուի ի նոր թատրոն, հայ դերասանաց կողմէ, առաջնորդութեամբ Մարգարէտ Պետրոս Էփենդի: Ներկայացուցիք խաղին են՝ «Յովսէփ Եգիպտոս»՝ թատերգութիւն I յատաձայնում և 3 արարածով թուրքերէն լեզուով և ծիծաղաշարժ դաւեշտ

տարեց և ուշադրութեամբ դիտեց զվաղից դուրս գնացող նախիրը:

— Երեկոյեան պիտի գործ սկսել մոռուաց նախնայէս երևում է, այստեղ էլ կան լաւ անասուններ:

Գիբի յետոյ հարկահանն էլ զարթնեց, բայց թերթի գրան դեռ չէր երևում. գիշարացը եթէ պատահմամբ անցնում էին երկու պաշտօնականներն առջինց, վախկոտ հայացքներ էին ձգում նրանց վրա, խոնարհութեամբ բարևում էին և կարծես փախչում էին, վախեցնելով նրանց հարցմունքները:

Երբէք Մուստաֆա աղան այդպէս սասն ընդունելութեան չէր հանդիպել գիշերու. նա դարմացել էր:

— Ա՛, սասում էր նա— երևի կարծում են թէ մենք վախկոտ չը լինենք, կը վախենաք իրանց զիպած օրէնքներից. տեսնե՞ք...

Վերջապէս Երթիֆ աղան դուրս եկաւ խրճիթից և նստեց մայթի վրա: Հարկահանը և Չէլէքը նրան մօտեցան:

— Բարե, Երթիֆ աղա, ասեց հայտնութեամբ հարկահանը նստելով նրա մօտ— Ինչ են կարծում, անձեր չի գայու:

— Կը գայ, ասեց ծերունին— բայց ոչ թէ ցերեկը, այլ գիշերը կը գայ:

— Այս անձրեները ձեզ օգտակար են, մէջ մտա Չէլէքը:

Երթիֆ աղան չեղտակի նրան նայեց և սասնու կէս բերնով պատասխանեց:

— Մնձրները ամեն ժամանակ օգտակար են: — Բայց, խօսեց հարկահանը— ես լսել եմ, որ

մը...» Այդ առիթով նոյն խմբագրութիւնը յանդիմանութիւններ կարգաւով դարմանք կը յայտնէ այսպէս.

«Փետրվարի արտասովոր ներկայացում հայ դերասանաց կողմէ թուրքերէն լեզուով գիշերը խիստ չափաւոր, տարին մի անգամ տրուած ի Կ. Պոլիս, աւել քան թէ անաբըծելով (տարաբէյա երևոյթ) է, եթէ չստենք կատարեալ մի խաչատարութիւն Կ. Պոլիս հայ հասարակութեան համար:

Ձարմանալի է յիշել, այդ խմբագրութիւնը դեռ չէր գիտեր, որ թէ Կ. Պոլիս և թէ դաւառների մէջ, մի հայ դերասանական խմբի կողմանէ հայերէն լեզուով ներկայացումներ տալն վաղուց արդէկալ է: Միայն զարցել աշակերտներն և ներդրներն կարող են հայերէն ներկայացումներ տալ ի նպատակ զարցնել: Եւ վերջի տարիներս պ. Աղամանլին թեյլ տրվեց, այն էլ մի որ և իցէ դրամայի մի քանի տեսարաններն:

Իսկ եթէ չարթնալով կը յանդիմանէ կամ կը դարձանայ, որ Կ. Պոլիս մէջ տարին մի անգամ ներկայացում կը տան, դարձեալ կը սխալվի, որովհետև ամեն տարի թատերական սեղօնի ժամանակներն ներկայացումներ կանուսուր կերպով կը շարունակվին, միայն այս տարի կերել տեղի չունեցան: Գրա պատճառն էլ ամենի հասկանալի է:

Ծիծաղելի չէ ուրեմն մի խմբագրութեան կողմից առանց գործի ծանօթ լինելու և առանց փաստերի յանդիմանութիւններ կարգաւ, ծաղրել և չեղած բանը կատարեալ խաչատարութիւն համարել:— Յարձակվելու համար հիմք ունենալու է, թէ ոչ:

Խոնարհաբար, խնդրում եմ, պ. խմբագիր, ներկայիս հրատարակութեանը տեղ տալ ձեր լրագրի էջերին մէջ, իբրև թիֆլիսացի պոետիկների ցանկութեան արտապայտութիւն:

Մ. Երևման

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱՐԱԳԻՆ

Թիֆլիս, մարտի 18-ին
Պատուական Վշակ) լրագրից մէջ տպված Ներքինեան ուսումնարանի կարճատու հաշի մասին ասված էր, որ տոկոսների վերաբերմամբ այդ հաշի մէջ ոչինչ չէր յիշված: Մի բանի խօսք հարկաւոր եմ համարում աւել այդ առարկայի մասին, որը կը խնդրեմ տպագրել հասարակութեան գիտութեան համար:

Ներքինեան ուսումնարանի տարեդարձին կարգացած հաշին իսկապէս մի կարճատու պատկեր էր նրա տնտեսական դրութեան, որովհետև աւելի մանրամասն թուանշաններ առաջ բերին այդպիսի հանդիման կարող էր ծանձրութիւն պատճառել հանդիսականներին: Հանդէսում, կարգացած հաշի մէջ կտակներով և յայտնի պայ

հունձքի ժամանակ անձրեները վրաս են տալիս: — Այո, եթէ չափազանց դա, ամեն լան իր չափն ունի, չափից երբ դուրս գայ՝ վրաս կը տայ... այո, ամեն լանը իր չափն ունի, նայն իսկ ուտելը, նոյն իսկ...

Եւ կանոն առաւ ու վարանեց: — Նոյն իսկ ինչ, հարցրեց Չէլէքը, որ սխալ էր տարանալ, հասկանալով թէ ծերունին ուր պիտի հասնէր:

— Նոյն իսկ, գուցէ ծերունին վճռական ձայնով— նոյն իսկ նախատեղը, գրկիլը:

Ասեց, նայեց Չէլէքին, ծոսող դրա զաւազանի վրա և սկսեց աղօթել:

Հարկահանը և Չէլէքը մնացին միմեանց երեսին նայելով:

— Հրմ, ասեց Չէլէքը— մարդիկ կարողանում են վրակը քարի, ծառի և հողի րևանը, կարել նրանց լեզուն:

— Երթիֆ մի վիճակները ձեռք նրա վրա, դանդաղութեամբ բարձրացաւ, քայլեց դէպի խորճիթը և ասեց.

— Ինձ ներեցե՛ք, պէտք է դաշտը գնամ: Հարկահանը, որը մինչև այդ ժամանակ լուսթեամբ ունկնդրել էր այդ խօսակցութեան, ծերունիի խրճիթի մտնելուց յետոյ, դարձաւ Չէլէքին և ծիծաղելով ասեց.

— Լաւ մոլա է այս ծերունին չէ, Մուստաֆա աղա... — Վտանգաւոր մոլա է, պատասխանեց մտախո՛հ Չէլէքը— նրան զիպչել չէ կարելի, նրանից էլ անելիք ունես:

— 167 դուրուչ:

մաններով ընծայած գումարները ցոյց են տուած միայն տոմսերով և այդ տոմսերի մէջ գտնուում են և անցեալ ժամանակների տոկոսները բարդված սկզբնական նուիրած գումարի վրա: Այսպէս

- 1) Լեֆէնդեանցի սկզբնական նուիրած գումարն եղել է 62,000 ռուբլի, այժմ է հաշի մէջ ցոյց տուած 64,000 ռուբլի, 2) պ. Ռոսինեանց նուիրել է 400 ռ., իսկ այժմ տոկոսները վրան դրած գումարը 950 ռ., 3) Տէր-Գալսեթեանցը 2,500 ռ. այժմ դարձել է 3945 ռ., 4) Սամուէլեանցի 1,500 ռ. այժմ դարձել է 3,400 ռ., 5) Երուսալեմական 5,000 ռ. այժմ դարձել է 5,200 ռ., 6) Եսայի Կախիկոպուրի 5,000 ռ. այժմ դարձել է 6,600 ռ., 7) պ. Մարկոսեանցի 600 ռ. այժմ դարձել է 700 ռ., 8) պ. Բայանդուրեանցի 1,000 ռ. այժմ դարձել է 1,150 ռ. և այլն և այլն...

Հանդուցեալ Լեֆէնդեանցի, Վարդանեանցի, Վեհափառ Կաթողիկոսի, Երուսալեմական և Եփեսոսեցի գումարների տոկոսը գործ է դրվում համաձայն նուիրատուների կամքին, իսկ Եսայի վարդապետի (այժմ կախիկոպուրի) գումարի տոկոսը բարդվելու է նրա մայր գումարի վրա, մինչև որ բաղկանայ 10,000 ռուբլի:

Կալուածներեց և միւս աղբիւրներից ստացած արդիւնքը տարվայ ընթացքում ծախսվում է ուսումնարանի պիտուքների համար: Ուսումնարանի հաշիները պահուում են ամենայն խստութեամբ մատաններով և հոգաբարձական օրագրութիւններով, իսկ ամենախոքը աղաւ դուստրն անգամ իսկոյն պիտու է բանկ թէլեգրա և կարճ միջոցով լինի, չափեղծութեան համար, մինչև նրա գործադրութիւնը:

Հոգաբարձու Ներքինեան ազգային հոգևոր դպրանոցի Զավար Տէր-Յովհաննիսեան.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՍԻՐ

Մի մի անգամ նամակներ են ստացվում մեր խմբագրութեան մէջ, որոնցով դանդաղում են, թէ փող են ուղարկել թիֆլիսում կամ ուրիշ տեղերի լրագիրներին խմբագրութեան, բայց լրագիրները չեն ստանում: Այդպիսի մի նամակ էլ այս օրերս ստացանք Աղստաֆայից, հետք էլ ճանապարհածախս, որով նոյնպէս խնդրում են բերել տալ իրանց դրված լրագիրները: Յայտնում ենք մի անգամ ընդ միշտ, որ այդպիսի խնդիրները կը թողնենք առանց ուշադրութեան, առաջարկում ենք յետ ստանալ մեզ ուղարկված մի քանի լրագիրները և երբէք չը դիմել մեզ այդ տեսակ խնդիրներով:

Երևանեան նոր նահանգապետ, դեներալ Ֆրոյն արդէն ուղևորվել է Թիֆլիսից դէպի իր հոր ծառայութեան տեղը:

ԱՂՍՏԱՖԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Սրանից 5-6

— Չե՞ք քաշի դրանից, այդ թէ ոչ կը կորցնիս բոլորը:

— Չե՞ք քաշեմ, ծիծաղեց հարկահանը— ամենից առաջ այդ շատախօս մօլլայի մօրուքը պիտի թափահարեմ:

— Վախեցիր այդ մօրուքից թափելիք ստատաներից:

— Այ իմ թախանները, ասեց հարկահանը հեռուված կանգնած սուարիները ցոյց տալով:

— Կու գիտես ասեց Չէլէքը ուսերը թօթիկով— ես չեմ գնի դրա անասուններից:

— Չեն գնի, գուցէ կատաղած հարկահանը ուրեմն դու վախենում ես այդ քեաֆթեա մօլլայից:

— Վախեցում եմ:

— Կո... և դեռ եկել են ինձ օգնեցաւ, լովի Մուստաֆա, եթէ դու քեզ ներկայացրած սուարիներից մէկը անբժիտ գնելու, կը հրապարակուարիներս, ձեռքիցը լսելի բոլոր անցածները:

— Չէլէքը մի լուս հեղանական ժպիտով նրան նայեց և թողնելով հարկահանին կատաղած զրույթեան մէջ, հեռացաւ դէպի գիւղը:

— Լաւ ուրեմն, մոռուաց նրա ետևից հարկահանը— տեսնե՛ք ինչ ունի այս ձեր շատախօսը որ Մուստաֆան չան պէս վախենում է նրանից տեսնե՛ք... սուարիներ, գոտաք նա զինուորական դառնալով— կտեղեցս եկե՛ք:

Եւ ձեռքը կանթիկով մէջբերն դիմեց դէպի Ներքիֆ աղայի խորճիթը:

(Կը շարունակվի)

1) «Զարթ թղթ» մի ոճ է, որ նշանակում է յոխորտալ իր չունեցած տիտղոսներով և վախ սպառնալ կամեմալ:

2) Օրէնք:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳՆԱԿԱՆ ԱՉԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՊԱՐՏԱԿԱՆԱՆՈՒՄ

Չոր նայելով որ ոչ անգլիացիք, ոչ էլ գերմանացիք չունեն այն յարմարությունները Պարսկաստանում ճանապարհներ և երկաթուղիներ անցկացնելու, որքան ունեն ռուսները, չը նայելով որ անգլիացիք և գերմանացիք ստիպված են ամեն տեսակ արգելքներ յարթելու, որոնցից ամենազգուշացրածն առաջինը է, — բայց ուրիշ կողմից նրանց դնելը և տարիֆները այնքան պակասեցրած են, որ նրանք աջողությամբ մրցանքներ են անում ռուսաց առևտրի հետ Պարսկաստանում:

Որպէս զի առելի էլ հաստատվեն այդ երկրում, գերմանացիք աշխատում են կոնցեսիա ստանալ Տրապիզոնից, Էջրուռմի վրայով մինչև Թավրիզ և Թեհրան երկաթուղու գծի անցկացնելու: Եթէ ճշմարիտ այդ դիտարկումները կատարվին, դա զգալի հարուստ կը հասցնէր ոչ թէ միայն ռուս-պարսկական առևտրին, բայց մասամբ էլ Անգլիոյ կառավարի անտեսական կեանքին: Մեր առևտուրը Պարսկաստանի հետ կը թուլանայ, իսկ Պարսկաստանի արտահանութիւնը կանցնի ոչ թէ Անգլիոյ վրայ և Բաթումի վրայով, այլ թիւրքաց Հայաստանի և Տրապիզոնի վրայով:

Անգլիացիք արդէն ձեռնամուխ են լինում Բուշիքից դէպի Սպահան և Թեհրան անող երկաթուղու գծի կառուցելուն և մտադիր են հասցնել այդ գիծը մինչև Մէշիք: Այդ գիծը կանցնի Պարսկաստանի ամենահարուստ, ամենաբերրի և վերին աստիճանի արդիւնաբեր երկրներով: Նա կը միացնի Պարսկաստանը Միջին-Ասիայի հետ: Հասկանալի է որքան մեծ է այդ երկաթուղային գծի առևտրական նշանակութիւնը, նրա կառուցման աշուղտները երաշխաւորում է Ռոսիայի բանակը, կամ առելի լաւ է ասել՝ ինքն անգլիական կառավարութիւնը:

Սակայն, բացի առևտրական նպատակներէն, անգլիացիք, ինչպէս երևում է, հետևում են այդ տեղ և քաղաքական նպատակներին: Այսուհետև հիւսիսային և արևելեան Պարսկաստանը կապված կը լինի Պարսից ծոցի հետ, որտեղից առելի հեշտ կը լինի համակ Էջրուռմի, կտրելով Ռուսաստանին ճանապարհը դէպի Պարսկաստան և Աւստրալիան:

Բացի սրանց անգլիացիք դրակն են պարսից թագաւորանիւի բարեկամութիւնը: Իսկ պարսից ամենալաւ, հարակալին զօրքը, թագաժառանգի հրամանատարութեան տակ է գտնուում:

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԹԻՒՐԿԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ
Այս օրերս և Պարսկան լայն տեսակ խորհրդայնութիւններ մի հեղինակութիւնը, «Կենցաղ եկեղեցականաց» անունով, որի նպատակն է, ինչպէս կը գրէ հեղինակն իր յառաջաբանի մէջ, «խրատել իւր հոգեկիր եղբայրները և դարձնելով ի նոսա՝ ի հոգեկրականս՝ զհոգի կոչման հովուութեան այնպիսի վարչութիւն, որ համաձայնի վեհաժողովուրդի, սրբաթեան և ահաւորութեան հոգեւոր պաշտամանս»: Գրքը բաժանված է հետեւեալ ստոր մասերի: «Կոնցեսիոն» քաջանալի, «Վեհաժողովուրդի կարգին», «Համայնութիւն» քաջանալի, «Հեղուկին» քաջանալի, «Կենցաղաբարութիւն», «Ռուսաստանիութիւն», «Ժողովրդասիրութիւն», «Նախանձապաշտութիւն», «Աշխարհաբացութիւն», «Կարգապահութիւն»:

Թիւրքաց կառավարութիւնը հրատարակել է այս պաշտօնական տեղեկութիւնը:

«Տրապիզոն», Բարբիքէն, Տրապիզիքէն, Բաղէշէն և Էնիկընէն 26 փետրվար թուականստեղծ հեռագրից կը ծանուցանեն թէ այդ նախնորոգ մէջ կատարեալ անդրադարձում կը տրուէ:

«Արեւելք» մայրիկ 4-ի համալրումը տպագրված է:

«Այսօր կարինից», փետր. 16 թուական մէկ նամակ ստացանք, որով կը ծանուցանէ թէ դաւառին Երևանի Ժողովը ցաւ ի սիրտ պարտաւորուել է ընդունել Գեղարք վարչապետ խմբիւնեան նիստի հրամարակման յառաջնորդութիւնը «Ինձակին», փորձով հաստատուած ըլլալով թէ ինձակեան չօր անձակեան վատաւորութիւնը չը պիտի կրնայ յարմարել կարծիքի կրկնակն: Ժողովը այս առթիւ հարակալութիւնը յայտնել է ինձակեան չօր պաշտօնավարութեան համար»:

Միացեալ Ռուսերութիւնների զարգացման մասին հետեւեալ տեղեկութիւններն ենք կարդում արտասահմանի հայտ լրագիրներում:

«Այժմ Միացեալ Ռուսերութիւն 47 վարժարան ունի, որոնց 26-ը ազգայն է, 10-ը օրիորդաց և 11-ը խառն: Արժնի մէջ կը կրթուին 3,645 աշակերտք, որոց 2,427-ը մանչ և 1,218 աղջիկ: Ռուսերութիւնը 21,000-ի մէջ ալ ունի արուեստանոց մը: Իւր վարժարանք հետեւեալ կերպիւ բաժանուած են դասնադաս դասուաց մէջ. 6 ի Տուրքերան, 2 ի Վաղարշապատ, 10 Սեբասթիա, 2 Նախիւ մէջ, 1 ի Բարբիքէն, 7 ի Տարսուս, 1 ի Կարինի, 1 ի Սեբասթիա, և 16 ի Կարինի: Այս վարժարանաց և Ռուսերութեան կենդրոնական վարչութեան պաշտօնէից թիւն է 163: Տարեկան ծախքն է իւր 3,500 օսմ: ռուբլ, որ կը հայտնայ թուի դասնադաս հաստատութեանց և ընկերութեանց կողմէ Միացեալ Ռուսերութեան տրուած տարեկան նպաստներով, ընկերներու ամսական շահներով, գրեանց վաճառումէն բացառել շահով նուիրատուութիւններով և կտակեալ գումարներով, մասնաւոր պարահանդէսով»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Ինչպէս Բիւսարի, Ռիստապի պատգամաւոր ընտրվելու դէպքում, մտադիր է դիմադրել Աւստրո-Ռուսերարկայի հետ առևտրական դաշնագրութիւն կապելու:

— Ռուսները պատուում են, որ Բիւսարի առել է Բերլինում երկու տներ կոնսիդերելի փողոցում, որտեղ և կապի երբ կը տեղափոխվի մայրաքաղաքը՝ իր պատգամաւորական պարտաւորութիւնները կատարելու համար:

— Պրինց Վերմուտ-Նապոլեոնի կտակը յանձնված է Մակեդեր և Օլրու Վերմուտի նոտարներին կը տակը կը բացվի ժառանգիներ ներկայութեամբ ավելի ամսին:

— Բիւսարի և Լոնդոն քաղաքները պիտի կապվեն տեղեֆոնով: Թիւր կանցկացվի ծովի տակ և կը կապէ Սասնիլը քաղաքը Գուլբի հետ:

— Վիկտորիա անգլիական թագուհին ուղևորվեց հարաւային Ֆրանսիայի Գրաս քաղաքը:

— Պարնէլ հրաժարական տուեց, որպէս Կորկ շրջանի պատգամաւոր, բայց իր ջուկտուրը դնելու է ուրիշ ընտրական շրջանում:

— Հինգ հատ անգլիական շոգինակեր, որոնք լողում էին Սե ծովում, այս օրերս եղած մասախուղի պատճառով Օչախովի մօտ նստեցին աւաղների վրա:

— Բոլղիական կառավարութիւնը ակնաբերեց գինեւր Բուլանթէին, որ իր համար առելի լաւ կը լինէր թողնել Բէլգիան:

— Վիլհէլմ կայսրը անձամբ խնդրեց Քրասնովսկային դեսպան Էրեթովին չը հրաժարվել իր պաշտօնից:

— Ելեցարիան և Հիւսիսային Ամերիկայի հասարակութիւնը իրար մէջ դաշնագրի կապեցին, որի հիման վրա երկու պիտուութիւնները մէջ լինելու ըլլող դեմքը կը լծակն միջնորդ դատարանով: Միացեալ-Նահանգների հասարակութեան նախագահ Հարրիսոն առաջարկում է նմանապէս և ուրիշ եւրոպական պիտուութիւններին միանալ այդ դաշնագրութեանը, զուերացնելով իրանց համաձայնութիւնը իրանց ստորագրութեամբ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հօլանդիայի գինեւորական բժշկական վարչութեան գլխաւոր վերատեսուչը արգելեց չորս գինեւորական հրահանգներով կտրել լիւթֆօլի սրահումները:

Հիւսիսգոթլանդի համալսարանում այժմ 1738 ուսանողներ կան, որոնցից 161 հոգի բժշկականութիւն են ուսանում: Ռուսաստանցիների թիւը 30 է և համուած Ամենաբարե հասակ ունեցող պրոֆեսորը 30 տարեկան է, իսկ ամենահասակաւորը 88 տարեկան է: Ռուսաստանցիք ամենամեծ հասակ ունեցողը 46 տարեկան է:

Իր քաղաքում այս օրերս վախճանվեց 75 տարեկան մի պրի, որին Պարէտ, որն իր մարդու մահից յետո կարողացաւ 13 տարիվա ընթացքում զիջել 800,000 ֆրանկ կարողութիւն, տակայն ստատիկ ժլատ էր և իր ապրուստի վրա տարեկան միայն 45 ֆրանկ ծախս էր անում: Ինչպէս էր ապրում տիկին Պարէտ, այդքան չընդունէր: Նա փոքր էր կենում վաղ առաւօտեան և գնում էր դիւրեցներում, բարձրներում և ծովափում թափառելու, մի տեղ նա գետնի վրա արթնանում:

ծուխ էր հաւաքում, ուրիշ տեղ անպէտք բանջարներ էր գետնից բարձրացնում և այլն և այլն... Տիկին Պարէտ, չը նայելով որ 800,000 ֆրանկ կարողութիւն է թողնում իր եղբոր աղջկան, ինքն, բաւի բան նշանակութեամբ քաղցածութիւնից մեռաւ:

ՄԵՆԿԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍՈՒՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 մարտի: Ապրիլից պաշտօնական հեռագրերը հարդարում է, որ մարտի 16-ին, երկուցեան, այնտեղ հասաւ Թագաժառանգ Զեարեվիչ, որին դիմաւորեց գինեւր-նահանգապետը, իշխանութեան ուրիշ ներկայացուցիչներ, զօրքի և զինուորական նաւերի հետ միասին: Ամեն բան աչոյ է:

ԲԵՂԳՐԱԿ, 18 մարտի: Աօֆիան շրջապատված է պահպան գործով, ժանդարներին և զօրք ստորի վրա են փողոցներով անց ու գնորդ են անում պահպաններ, քաղաքի սահմաններից դուրս գալը խիստ արգելված է, մօտ 300 մարդ ձերբակալված են, որոնց մէջ կարաւիւն և դոկտոր Օնայի: Հակառակ տարածված լուրերին, Սամբուլով չէ վերադարձ, նա կը մասնակցի քննող յանձնաժողովին, իբրև անդամ: Պահանջում են, որ պրինց Ֆերդինանդ անպապող վերադառնայ Ֆիլիպոպոլից: Կասկածում են, որ գաւաղութիւնը ճիշդաւորված է ամբողջ երկրում: Սպասում են, որ պաշարման դրութիւնը կը հաստատվի Սպանիոյնը չեն գտնված: Կասկածում են մակի-քոնացիներին, որոնք սպառնում են վրէժ առնել Պանիցայի փոխարէն, գաւառներում էլ ձերբակալութիւններ են սկսվում:

ՍՈՖԻԱ, 18 մարտի: Պոլցիան ձերբակալեց մի մարդուն, որը, ինչպէս ենթադրում են, այդուհետ դանդաղ արձակուրդի գնալու է: Բայց այդ մարդը չէ խոստովանվում:

ՄՈՍԿՎԱ, 19 մարտի: Մոսկուայի չորս վաճառականներ հիմնում են բանակի արդիւնաբերութեան ընկերութիւն, որի նպատակը պէտք է լինի բանակի մշակել և մաքրել, բամբակի դրամական փոխառութիւններ անել և բամբակի ու նրա համար պիտանի մթերքներին առևտուր անել: Հիմնական դրամագումարը 400,000 ռուբլի է, բաժանված 80 բաժնիքով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 մարտի: Հաւաքի գործակալութիւնը՝ հեռագրում է Սպանիոյն, մարտի 17/29-ից, որ Թագաժառանգ Զեարեվիչ հասաւ այնտեղ մարտի 16-ին, երկուցեան, ՎԱՄԱՏ ԼՅՈՅՅԱՆՆԵՐ նուով, երեք ուրիշ ռուս նաւերի ուղեկցութեամբ: Հետո արեւելքում, Ֆրանսիայի զօրացուցի հրամանատար փոխ-ծովապետ Բեյար, գինեւր-նահանգապետ Պիլէ, իր իտիճորի անդամներին հետ և Կոնստանտնուպոլի նահանգապետի օգնական Գէնէլ հետ նաւը՝ Նորին Բարձրութեան ուղևորելու համար Թագաժառանգ Զեարեվիչ համարեալ խոնջի ամիս իջաւ և ուղևորվեց կառավարական պալատը, ուր Նորին Բարձրութեան համար նպատակաւոր էր ընկալանք: Պայտօր տանող ճանապարհի վրա կանգնած էր երկու կարգ զօրք, իսկ Սպանիոյն քաղաքը չընդ կերպով զարգացված էր զբօսայրանով: Երկէ գինեւր-նահանգապետի մօտ ճաշկերպել էր, որի ժամանակ գինեւր-նահանգապետը առաջարկեց Թագաւոր կայսրի կենացը: Թագաժառանգ Զեարեվիչը սրտազին կերպով նորահայտութիւն յայտնեց ընդունելութեան համար և առաջարկեց Ֆրանսիայի և նախագահ Կարսի կենացը: Հայրը լեռնո թատրոնում հանդիսանոր ներկայացում արվեց, ապա տեղի ունեցաւ ջահայիր դրացը և մեծ հանդէս, որը տուեց քաղաքային վարչութիւնը: Մարտի 17-ին նշանակված է զօրահանդէս և պատմադէպ, որ պէտք է լինի գինեւր-նահանգապետի մօտ: Մարտի 18-ին Թագաժառանգ Զեարեվիչ ներկայ կը լինի մեծ պարահանդիսին, որ տալու են զօրքի և նաւատորմի օֆիցիները: «Օյբէ» նաւի վրա: Երեքշաբթի օր տեղի պէտք է ունենայ մեծ ոյս Սպանիոյն շրջականերում: Նրա Թագաժառանգ Զեարեվիչը վերադառնալ օրից, առաջ նաւատորմը ճանապարհ կրկնի: Ֆրանսիական ազգաբնակչութիւնը և տեղացիները դիմաւորեցին Նորին Բարձրութեան շքեմ ցուցերով:

ՍՈՖԻԱ, 19 մարտի: Կառավարութեան բոլոր ջանքերը դաւաղներին գտնելու իրող անցան: Բարձրի շրջականերից հեռացրին դիւրորական պահպաններին:

ԼՈՒՆՈՒՆ, 19 մարտի: Հողական Մանկատուր նահանգի բնակիչներն ապստամբեցան իշխանաւորի դէմ: Ապստամբութիւնը խաղաղայնութիւն համար ուղարկված անգլիական զօրախումբը՝ 500 հոգեց քաղաքում, ապստամբները բնաջնջ արին: ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 մարտի: Մեծ իշխանուհի Ելիսավետա Մարիաի կնիւն, Յովհան և Գալիլի օրդ կերանցով, ուղևորվեց արտասահման: — СМЫСЬ ОТЕЧЕСТВА» և «ГРАЖДАНИН» լրագիրները հասով ծանկը նորից թողարկվեց: Պետերբուրգի նախկին նահանգապետ Սեմեյովիկի վախճանվեց:

ՍՈՖԻԱ, 20 մարտի: Բելգիայի սպանուորի գահելու համար ստորկանութեան պրիֆերալ խոստանում է 20,000 ֆրանկ:

ՆԻՆՍՈՒՎ, 20 մարտի: Նիւ-Օրլէանում իտալացիներին տուեց դատաւարական սպանելու համար իտալիային բարարութիւն տալը դանդաղեցնելու պատճառով, իտալական զենայանք յետ պահանջից իր հաւատարմական թրիքերը:

ՏՈՒՐԻՆ, 20 մարտի: Այսօր պրինց Վերմուտ-Նապոլեոնի ընտանիքը հաւաքվեց Մոսկուայից երկու և ընտանիքի դուստր հրատարակեց պրինց Վիկտորին:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մարտի 19-ին

Լճագետի վրա 10 ֆունտ արծե . . .	84	ր.	—	4.
Բերրի վրա 100 մարկ . . .	41	>	20	
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	33	>	30	
Ոսկի . . .	6	>	76	
Մարտային կուպոններ . . .	135	>	—	
Արծաթ . . .	1	>	06	
Բորսային դիվիդենդներ . . .	4	և	50/100	
Պետ. բանկի 5% տոն . . .	102	>	87	
— — — — — 2-րդ . . .	101	>	—	
— — — — — 3-րդ . . .	100	>	50	
— — — — — 4-րդ . . .	100	>	75	
— — — — — 5-րդ . . .	100	>	50	
— — — — — 6-րդ . . .	101	>	25	
6% ոսկեայ բնառ . . .	142	>	25	
4% ոսկեայ փոխառություն . . .	—	>	—	
Արևելյան 5% փոխառ. 1-ին շրջ. . .	102	>	62	
— — — — — 2-րդ . . .	102	>	—	
— — — — — 3-րդ . . .	103	>	—	
Ներքին 5% առաջին փոխառութ. . .	237	>	—	

— — — — — 222	>	—	
Պետական. երկաթուղային բնառ . . .	104	>	62
5 1/2% բնառ . . .	100	>	—
4% ներքին փոխառություն . . .	97	>	87
5% դրառ. թղթ. արծ. կալ. բանկի . . .	101	>	50
5 1/2% վաղապ. գիւղ. հող. բանկի . . .	101	>	62
4 1/2% գրառական թղթեր կալուած. . .	—	>	—
Փոխ. կրեդիտ. բնկեր. մասայ. . .	136	>	12
— — — — — թղթայ. . .	101	>	25
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. . .	—	>	—
ընկերության օրվապայմաններ. . .	101	>	75
Մոսկվայի քաղաք. օրվապայմաններ. . .	100	>	75
Օղեսայի . . .	101	>	37
Թիֆլիսի . . .	—	>	—
Գրառ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի . . .	—	>	—
— — — — — Գրառ. թղթային . . .	—	>	—

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրություններ հանդարտ է:

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳԻՒԳՈՐ ԱՐՇԵՐՈՒՆԻ

Մի պատուար ԸՆՏԱՆԻՔ կամենում է իր մտ պահել զիշքովի մանուկները աշակերտներ կամ աշակերտուհիներ: Ընտանիքի գաւախները զուարթ և որդիներ ունենալու են զինազրկաներում, առաջինը 8-որդ, իսկ երկրորդը 6-որդը գասասանը: Բուն կարող են պատրաստել աշակերտներին ուսումնարանների ստորին դասանակը: Համար և թղթերի հետ կրկնություններ անել, նմանապես պարտաւել նրանց հետ հայոց լեզուից: Հասցէն հարցնել «Մշակի» և «Աղբեր» խմբագրատներում:

8—10

Молодой человекъ, КАНДИДАТЪ ЕСТЕСТВЕННЫХЪ НАУКЪ, хочеть имѣть уроки. Объ адресѣ спросите въ редакціи „Мшакъ“.

Մի երեսասար, ԿԱՆԴԻԴԱՏ ԲԱՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ, ՅԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՄԱՍՆԱԿԻ ԲՈՐՍԱՅԻ ՈՒՆԵՆԱԿ: Կարող է պատրաստել միջնակարգ դպրոցների համար և կրկնություններ անել: Յանապատ պարտաւել նրանց հետ հայոց լեզուից: Հասցէն հարցնել «Մշակի» խմբագրատներում:

3—5

ՅԻԹԱՀԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յ. ԹԱՅԻՐՕՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆՕՎԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Մրանով յայտնում է, որ գործարանի արդիւնքները սեղանի ընտիր ՁԵԹԸ Ֆունտանոց և կրկն ֆունտանոց արուակներում, նոյնպէս և ՀԱՍԱՐԱԿ ՁԵԹԸ փաճապում է հետևեալ խանութներում: 1) ԳԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ Վաճառման կոմպլասա ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, մէջ, 2) Ա. Պ. ՅԱԿՈՐՕՎԻ մտ, Գոյովնակի պրոսպեկտում, իշխան Մոլոտովի տանը, 3) ՇԱԳԻՆԻ «Русская торговля» անունով մազապիտում, Գոյովնակի պրոսպեկտում, իշխ. Օրբելեանի տանը, 4) ԳԻՂ-ՁՈՒՐՕՎԻ մտ, Պուշկինի փողոցում, տուն Բէկիթաբեզովի, 5) ՄԻՐՁԱԽԱՆՕՎԻ մազապիտում, Պուշկինի փողոցում Միրիմանովի տանը, 6) «Надежда» անունով ԲԱԺԲԵՆԻԿ-ՄԵԼԻՔՕՎԻ մազապիտում, Միրիմանովի փողոցում, Ուրանցովի տանը, 7) Գ. ԲԱԿԱՐՕՎԻ մտ, Նիկոլայևսկի փողոցում, սեփական տանը, 8) Ա. ԽՈՒԳԱՐՕՎԻ մտ, Նիկոլայևսկի փողոցում, տուն Լճագետի, 9) ԱՍՏՆՈՒՐՕՎԻ մտ, Միրիմանովի փողոցում, Սիլիկցի տանը, 10) ԲԱԿԱՐՕՎԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ, Սողատսկի բազարում, 11) ԲԱԿԱՐՕՎԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ Թուրքերի Մայրանի վրա և 12) ԲԱԿԱՐՕՎԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ Հաւաքարի հրապարակի վրա:

Փոփր ԲԱՆԱԿՈՒԹԵԱՐ սեղանի ձէթը, ԱՌԱՋ ԱՍՏՆԻ փաճապում է ԲԱԿԱՐՕՎԻ մտ վերջինեալ երեք ԳՈՐԾԱՆԵՐՈՒՄ:

4—10

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԲԱՆԿԻ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՅՍՈՐ, 21 ՄԱՐՏԻ, ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ,

ԱՆՆԱ ԺԻԻԴԻԿ

Երկրորդ անգամ կը ներկայացնէ Պարիզում մեծ աջողութիւն ունեցած և իրան ժիւղիկ համար հեղինակած

ՓՈՔՐԻԿ ԲԱՐՕՆԷՍՍԱ

ՕՊԵՐԵՏԸ

ՈՒՐԲԱԹ, 22-ին ՄԱՐՏԻ

վերջին ներկայացումը: ԱՆՆԱ ԺԻԻԿԻ Երկրորդ անգամ կը ներկայացնէ «ՆԻՆԵՐ» օպերէտը: Սկիզբը 8 ժամին երեկոցեան:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ 1890 թ.ին արդեց 1889 ամեայ իմ գործունէութեանս հաշիւը (անս «Մշակի» № 31): Այժմ աւելորդ չեմ համարում ներկայացնել 1890 թ.ին հաշիւը: 1890 թ.ին յունվարի 1-ին, թէրաւ ս. Գէորդ մայր-եկեղեցին ունէր 582 ր. 57 կոպ. դրամագրու: 1890 թ.ին ընթացքում եկեղեցին ունեցել է 328 ր. 95 կոպ. մուտք: Մայր դուռարի հետ կը լինի 911 ր. 52 կոպ. 1890 թ.ին եկեղեցին ծախսել է 293 ր. 95 կոպ. ծախսը դուրս գալով մնում է առ 1-ն յունվարի 1891 թ. 617 ր. 57 կոպ. Այս դուռարից 600 ր. գանձում է պետական բանկում շահեցողութեամբ, իսկ մնացած 17 ր. 57 կ. ինձ մտ ընթացիկ ծախսերի համար:

Երեկոցեան թէրաւ ս. Գէորդ մայր-եկեղեցու՝ Եազոր Միմոնեանց

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿՆ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆԻ

Առաջին տետրակը: Բովանդակութիւն: Աղբ.—Յառաջարան.—Միկրոբների ընդհանուր տեսութիւնը. Սննդայ բժաշկական վարակիչ հիւանդութիւններ 1) Գոլթէշ (Скарлатина), 2) Կարմրուկ (Корь), 3) Մաղիկ (Оспа), 4) Մաղկահատուկիւն (Оспопрививание), 5) Կարմիր քամի (Рожа), 6) Բժաւոր ափ (Сыпной тифъ), 7) Գեղի ֆեցիկահան միջոցներ և նրանց գործածութեան եղանակը:

Հանրամատչելի բժշկարանը կը հրատարակի երկու հատորով խրատանիւր հատորը բաղկացած կը լինի 22—23 տպագրական թերթից (44 տող խրատանիւր երկուսով, 6 1/2 կիլոգրամ տողերի երկայնութիւնը, 10 № տառերով):

Ֆիզիոլոգիական և հիւանդաբանական երեոյթների տեսութիւնը, որով պէտք է սկսել հանրամատչելի բժշկարանի տպագրութիւնը, ու գորդարկած լինէր մտ 70 պատկերներով, յետաձգելից առաջին հատորի վերջում տպագրելու: Եթէ մեր նախկին յայտարարութեան համաձայն բաժանորդների թիւը մինչև մայիսի 15-ը 500-ի կը հասնէ, մենք ստիպված կը լինենք դիրքը հրատարակել առանց պատկերների և կամ մի քանի պատկերներով: Թիւրիմացութիւնների առաջին առնելու համար, երկրորդ հատորի վերջում կը գտնուից բոլոր բաժանորդների ցուցակը:

Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է. 45 թերթից 720 երեսից բաղկացած երկու հատորի գինը երեք ռուբլի է. մեր բաժանորդները հրատարակութիւնը կը ստանան մաս մաս, 5—8 թերթի, խրատանիւր տետրակով:

Մեր հասցին. Յ. Գոր. Թիֆլիս, Դոկտору Медицины Григорію Никитичу Теръ-Григорьянцъ. Саперная улица, № 7.

Բժշկապետ Տէր-Գրիգորեանց (Թիֆլիսցի)

ՄԻՇՈՒՆԱՅ

ՄԿՆԵՐ ԿՈՏՈՐԵԼՈՒ ՐԻՍ ԳՈՒՄՄԱՆԻ ՄԻՁՈՑՆԵՐԸ

գլխուր պահեալը դանում է Թիֆլիսում և Բաղուս, Բարձրագոյն հաստատված դիւրատան արդարների վաճառման կովկասեան ընկերութեան մտ:

27—50 (5)

ԳՐՈՒԹՅՈՐ Ա. ՇՏԵԼԻԹԻՐԻ ՄԻՁՈՑՆԵՐԸ

ԱՏԱՆԵՐԻ ՑԱԻԻ ԵՒ ՓՁԱՆԱԼՈՒ ԴԵՄ

ՊՈՒՈԼԵԱՆ ԱՏԱՆԱԿԵՂ ԿԱԹՈԼԻԿԵՐ 50 ԿՈՊ.

ԱՌՈՂՁԱՊԱՏԱԿԱՆ ԿՈՎՍԵՆԵԱՆ ԱՏԱՆԱՅԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՈՊ.

ԱՌՈՂՁԱՊԱՏԱԿԱՆ ԱՏԱՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՈՊ.

ԳԻ ԻԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ Գեղարքածական արարների կովկասեան ընկերութեան մէջ և պ. պ. Շահ-պարտեանցի, Մակկերի, Սէնչեկովսկու և Ազմուրովի զեղաներում:

ЗУБНЫЯ КАПЛИ: КОР. 50 К.

ЗУБНОЙ ПОРОШОКЪ: КОР. 30 К.

ЗУБНОЙ ЭЛИКСИРЪ: ФЛ. 80 К.

А. ШТЕХЕРЪ

52—52 (2)

ВЫСОЧАЙШЕ УТВЕРЖДЕНОЕ

ГОВАРИ-ЩЕСТВО

МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУГУНО-ЛИТЕЙНАГО ЗАВОДА

БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ

ВЪ ОДЕССѢ.

Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и заводскихъ машинъ и орудій, какъ-то.

Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Щеретовокъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣвкы, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверио. Лѣсопильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣялокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и пасовъ. Конныхъ грабелъ «Голливортъ».

Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди.

Выполнение всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокуренныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножѣзныхъ дорогъ.

Складъ локобилей, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми барабанами и конныхъ приводовъ известной фирмы Клейтонъ и Шулвортъ въ Линкольнѣ, и Вѣнѣ.

Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Желѣзная рама» и «Континенталь» Джонстона.

Единственный складъ вальцовыхъ станковъ Г. ДАВЕРІО въ Цюрихѣ.

Заводъ имѣеть свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на поднятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ.

Агентъ въ Ростовѣ п/Д. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реального училища кв. № 8.

53—100 (4. 2)